

Advies voor richtlijnen voor
het milieu-effectrapport
Industriezandwinning
H1-locatie Geertjesgolf

8 december 1989

253-60

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies voor richtlijnen

Advies voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport
Industriezandwinning H1-locatie Geertjesgolf /
[Commissie voor de milieu-effectrapportage]. -
Utrecht : Commissie voor de milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-108-3
SISO 614.62 UDC [504.064.2:622.362](492)
Trefw.: milieu-effectrapportering / industriezandwinning.

commissie voor de milieueffectrapportage

Aan het College van
Gedeputeerde Staten
van de provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

uw kenmerk

uw brief

ons kenmerk

U1097-89/dCl/nm/253-59

onderwerp

Advies voor richtlijnen MER
Industriezandwinning H1-
locatie Geertjesgolf Gelderland

utrecht,
8 december

Met bovengenoemde brief verzocht U de Commissie voor de milieueffectrapportage advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieueffectrapport (MER) inzake de inrichting en uitvoering van de ontgronding op de H1-locatie Geertjesgolf

Overeenkomstig artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) bied ik U hierbij het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage aan. Voor de inhoud van het advies verwijs ik U naar de samenvatting, waarin, in overeenstemming met de onderwerpen die volgens de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne tenminste in een MER zullen moeten worden behandeld, de belangrijkste punten uit het advies bijeen gebracht zijn.

Daarnaast vraag ik Uw aandacht voor het volgende:

1. Op 29 juni 1988 is de eerste fase van het Industriezandwinningsplan (IZP) van de provincie Gelderland door Provinciale Staten van Gelderland vastgesteld.

In dit plan wordt de H1-locatie Geertjesgolf met een oppervlakte van ca. 190 ha aangewezen als winlocatie voor beton- en metselzand. Met de ontgronding van deze locatie wenst de provincie de helft van haar taakstelling, dat is de jaarlijkse levering van 5 miljoen ton industriezand ter voorziening in de landelijke behoefte voor de periode 1993-2005, te realiseren.

De aanwijzing van een winplaats voor oppervlaktedelfstoffen, met een oppervlakte groter dan 100 ha, is een besluit waarop de plicht tot het opstellen van een milieueffectrapport (MER) rust. (Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.), bijlage C, activiteit 16.1, van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) (1987, Staatsblad 278)).

Omdat de planvorming bij het van kracht worden van het Besluit m.e.r. dermate ver was gevorderd, heeft de Provincie op grond van artikel 41e, 2e lid van de Wabm, voor de vaststelling van het plan ontheffing van de m.e.r.-plicht gevraagd. Deze ontheffing is verleend. Door verschillende personen/instanties is beroep aangetekend tegen de ontheffing-verlening. Als gevolg van een vormfout

tijdens de beroeps-procedure is door de Afdeling geschillen van bestuur van de Raad van State, de ontheffing nietig verklaard.

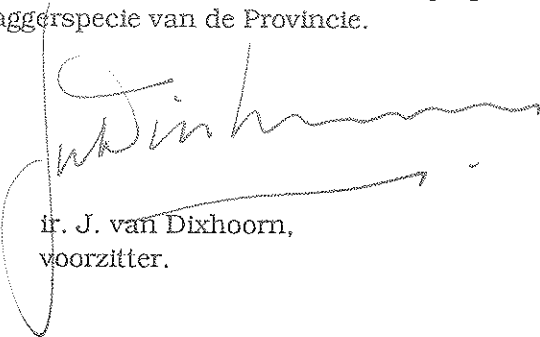
Dit houdt in dat het IZP 1e fase als besluit van Provinciale Staten weliswaar rechtsgeldig is, maar niet kan worden geëffectueerd.

De Commissie gaat ervan uit dat de Provincie tracht alsnog de niet verleende ontheffing van de m.e.r.-plicht te verkrijgen. Dit zou inhouden dat de reeds gestarte m.e.r.-procedure voor de vergunningverlening voor de ontgronding op de H1-locatie Geertjesgolf hiermee parallel zal kunnen lopen. Indien om welke reden dan ook deze weg niet kan worden gevolgd zou de locatiekeuze in de m.e.r. voor de H1-locatie moeten worden beargumenteerd. Het is met het oog op deze mogelijkheid dat de Commissie in haar advies voor richtlijnen voor het MER naast de uitvoerings- en inrichtingsalternatieven ook vraagt naar de locatiekeuze van de H1-locatie en welke milieu-overwegingen daarbij een rol hebben gespeeld. De provincie Gelderland zal dan de betrokken informatie voor het MER moeten leveren, omdat van de initiatiefnemer niet verlangd kan worden dat hij deze informatie over andere locaties dan de H1-locatie verstrekt. Bij de beschrijving van de milieu-aspecten met betrekking tot de keuze van de H1-locatie is wellicht gebruik te maken van de resultaten van het MER dat op dit moment wordt opgesteld voor de locatiekeuze van een F-locatie ten behoeve van de vaststelling van het IZP 2e fase.

2. Het voornemen van de initiatiefnemer behelst behalve het ontgronden van de locatie ook de aanleg van een vlucht/beladingshaven in de Winssensche waard. Bij de locatie-afweging is de ligging van een dergelijke haven, noch de omvang daarvan betrokken geweest. Gezien het gestelde over deze waard in het concept-ontwerp beleidsplan uiterwaarden (provincie Gelderland, 1989) en het beleid van de Provincie om ontgrondingsactiviteiten te verplaatsen van buitendijks naar binnendijks gebied (Streekplan Rivierenland, 1987), heeft de Commissie in haar advies voor richtlijnen gevraagd naar alternatieven voor de afvoer en alternatieve locaties voor de haven. Tevens heeft zij om een onderbouwing van de omvang van de voorgenomen haven gevraagd.
3. In de startnotitie worden door de initiatiefnemer drie mogelijke herinrichtingsalternatieven voorgesteld: (dag)recreatie en natuurbouw (I), wonen/verblijfsrecreatie en natuurbouw (II) en wonen en natuurbouw (III). Deze alternatieven zijn naar voren gekomen uit wensen van de betrokken gemeenten en de Provincie. De Commissie raadt de Provincie aan duidelijkheid te brengen in de (gewenste) mogelijkheden. Daarnaast wil zij wijzen op het feit dat een goede herinrichting gebaat kan zijn bij het maken van een keuze: óf wonen, óf recreatie óf natuur. Verder is het van belang tijdig duidelijkheid te brengen in de beheersstructuur met betrekking tot de ontstane plas. Wie voert de herinrichting uit, wie draagt daarvoor de verantwoordelijkheid ook na de inrichting en hoe denkt men de herinrichting te realiseren?
4. Het ligt in de bedoeling de locatie te ontgronden tot een diepte van 20 à 40 meter. Voor een herinrichting tot recreatie- of natuurgebied zal in ieder geval moeten worden overgegaan tot het creëren van flauw aflopende oevers. Voor een

goede inrichting als natuurgebied is het tevens wenselijk de diepte van de plas geheel of gedeeltelijk terug te brengen tot 5 à 6 meter.

De Commissie stelt de Provincie voor om in overweging te nemen onder gedeeltelijke gebruikmaking van de vrijkomende klei ter isolatie, de plas gedeeltelijk op te vullen met bijvoorbeeld elders vrijkomende baggerspecie. Deze schijnt milieuhygiënisch gezien goed onder water geborgen te kunnen worden. Hiermee zou zij tegelijkertijd kunnen voldoen aan haar maatschappelijke verantwoordelijkheid ten opzichte van het bergen van baggerspecie. Dit alternatief zou kunnen worden meegenomen in de m.e.r. voor Geertjesgolf of in de komende m.e.r. voor het beleidsplan baggerspecie van de Provincie.

ir. J. van Dixhoorn,
voorzitter.

ADVIES VOOR RICHTLIJNEN
VOOR HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
INDUSTRIEZANDWINNING H1-LOCATIE GEERTJESGOLF

Advies op grond van artikel 41n, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) die het onderhavige advies inzake de ontgronding van de locatie Geertjesgolf uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland door de Commissie voor de milieu-effectrapportage, namens deze,

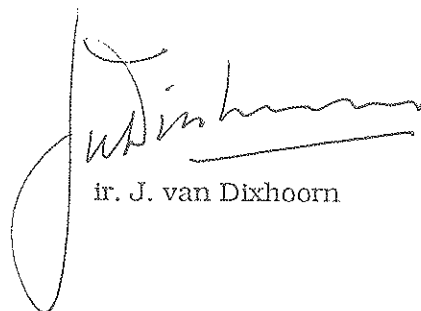
de werkgroep milieu-effectrapportage industriezandwinning H1-locatie Geertjesgolf

de secretaris,

ir. M.P.T.M. de Cleen

de voorzitter,

ir. J. van Dixhoorn

Utrecht, 8 december 1989

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. SAMENVATTING VAN HET ADVIES	3
3. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	5
4. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN	
4.1 De voorgenomen activiteit	7
4.2 Alternatieven	8
5. EERDER GENOMEN EN TE NEMEN BESLUITEN	12
6. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU WAARBIJ INBEGREPEN DE TE VER- WACHTEN ONTWIKKELING VAN DAT MILIEU	14
7. BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	17
7.1 Algemeen	17
7.2 Effecten-overzichten	17
7.2.1 Effecten per deel-activiteit	18
7.2.1.1 Afgraving van de bovengrond en diepte-ontgroning	19
7.2.1.2 Sorteren/zeven	21
7.2.1.3 Afvoer per band of anderszins, tijdelijke opslag en si- tuering van de beladingshaven	22
7.2.1.4 Ontsluiting	24
7.2.1.5 Secundaire activiteiten/(her)inrichting	24
8. VERGELIJKING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU VAN DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN VAN ELK VAN DE IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN	
9. OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE	27
10. SAMENVATTING VAN HET MER	28
11. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	29

BIJLAGEN

1. Openbare bekendmaking van Gedeputeerde Staten van Gelderland 10 oktober 1989 in de Nederlandse Staatscourant.
2. Brief van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 10 oktober 1989 aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage met verzoek om advies voor richtlijnen voor het Milieu-effectrapport.
3. Samenstelling van de werkgroep.
4. Lijst van inspraakreacties.

1. INLEIDING

De maatschappij tot verwerving van Industriezand B.V. (Industriezand B.V.) heeft 25 november 1987 een aanvraag ingediend voor een ontgrondingsvergunning voor de H1-locatie Geertjesgolf, met een oppervlakte van ca. 190 ha.

De aanwijzing van een winplaats voor oppervlaktedelfstoffen met een oppervlakte groter dan 100 ha dan wel bij het ontbreken daarvan het besluit in gevolge art. 3 van de Ontgrondingenwet (Stb. 1965, 509) is een milieu-effectrapportage (m.e.r.)-plichtig besluit volgens het Besluit m.e.r., bijlage C, activiteit 16.1.

Omdat voor de aanwijzing van de winplaats in het Industriezandwinningsplan (IZP) 1e fase geen m.e.r. is uitgevoerd is op grond van het Besluit m.e.r., bijlage C, activiteit 16.1 de besluitvorming over de vergunningverlening m.e.r.-plichtig. De Industriezand B.V. is derhalve voornemens een milieu-effectrapport (MER) op te stellen om vervolgens opnieuw een aanvraag in te dienen voor een ontgrondingsvergunning.

Op 10 oktober 1989 werd door Gedeputeerde Staten van Gelderland in de Staatscourant bekendgemaakt (zie bijlage 1) dat de Startnotitie ter inzage lag, waarin de Industriezand B.V. haar voorgenomen activiteit uiteenzette.

Industriezand B.V. zal optreden als initiatiefnemer, Gedeputeerde Staten van Gelderland treden op als bevoegd gezag.

Per brief van 10 oktober 1989 (zie bijlage 2) verzochten Gedeputeerde Staten van Gelderland de Commissie voor de m.e.r. te adviseren over de te geven richtlijnen inzake de inhoud van het MER.

Het onderhavige advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. De samenstelling van deze werkgroep is gegeven in bijlage 3.

De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder "de Commissie" genoemd.

De bedoeling van dit advies is aan te geven welke punten in het op te stellen MER moeten worden beschreven.

Op 23 oktober 1989 heeft een hoorzitting plaatsgevonden waar initiatiefnemer en bevoegd gezag het voornemen en de procedure hebben toegelicht. Een afgevaardigde van de Commissie was hierbij aanwezig.

Op 8 november 1989 heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd, waarbij informatieuitwisseling heeft plaatsgevonden tussen initiatiefnemer, bevoegd gezag en Commissie.

Aan de inspraakreacties, die via het bevoegd gezag zijn ontvangen

(zie bijlage 4), is in dit advies voor de richtlijnen aandacht geschonken door middel van verwijzing in voetnoten naar de relevante reacties.

2. SAMENVATTING VAN HET ADVIES

Probleemstelling en doel. In het MER moet worden aangegeven welk doel de initiatiefnemer beoogt te bereiken met de voorgenomen activiteit. Uit het MER moet duidelijk worden op welke wijze rekening wordt gehouden met de verschillende beleidsuitgangspunten, op landelijk, regionaal en lokaal niveau, zowel voor wat betreft de uitvoering als de (her)inrichting van de ontgroning.

Voorgenomen activiteit en redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven. De voorgenomen activiteit is de keuze van de initiatiefnemer uit alternatieve mogelijkheden voor het bereiken van het doel. Bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit zullen onder andere de volgende aspecten in het MER moeten worden behandeld: locatie van ontgrondingsplas en haven; deelactiviteiten; werken en werkzaamheden in de uitvoeringsfase; transport/afvoer van klei en zand; ontsluiting, vorm en diepte van ontstane plas/haven; fasering van de ontgroning en nieuwe bestemming(en); beheer en gebruik nieuwe bestemmingen. Bovengenoemde aspecten kunnen worden gezien als bouwstenen, waarvoor verschillende varianten kunnen worden gedefinieerd. Met behulp van deze bouwstenen kunnen alternatieven worden geformuleerd.

Het **nulalternatief** (het niet doorgaan van het voornemen) moet in het MER worden beschreven. Dit nulalternatief dient als referentiekader voor de vergelijking van de verschillende alternatieven.

Het **alternatief met de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu** moet in het MER worden opgenomen. Dit alternatief kan een combinatie zijn van uitvoerings- en (her)inrichtingsvarianten, waarbij zoveel mogelijk de vanuit milieu-oogpunt in brede zin belangrijke aspecten worden ontzien, of zo mogelijk worden verbeterd (meerwaarde). Hierbij dient ook het toekomstig gebruik en beheer te worden betrokken.

Eerder genomen en te nemen besluiten moeten in het MER worden beschreven. Met name dient aandacht te worden besteed aan de voorafgegangene locatieafweging. In het MER moet tevens worden aangegeven welke openbaar gemaakte beleidsvoornemens beperkingen kunnen opleggen of randvoorwaarden stellen aan de betreffende besluiten waarvoor het MER wordt opgesteld.

De **bestaande toestand van het milieu waarbij inbegrepen de te verwachten ontwikkeling van dat milieu** moet in het MER worden beschreven voor zover dit van belang is voor de te verwachten gevolgen van de voorgenomen activiteiten.

Als studiegebied wordt aangemerkt de winlocatie en de locatie waar de

beladings/vluchthaven is gepland met hun directe omgeving en de aangrenzende gebieden die door de voorgenomen activiteit of de alternatieven kunnen worden beïnvloed.

Bij de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu en de ontwikkeling daarvan moet in het MER aandacht worden besteed aan o.a. abiotische kenmerken, biotische kenmerken, geomorfologische kenmerken, archeologische- en cultuurhistorische kenmerken en landschappelijke kenmerken.

Bij beschrijving van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit dienen per deel-activiteit (afgraving van de bovengrond en diepte-ontgroning, sorteren/zeven, afvoer per band of anderzins, tijdelijke opslag en situering van de beladingshaven, ontsluiting van en situering van de beladingshaven, ontsluiting en secundaire activiteiten/herinrichting) de effecten te worden bepaald en beschreven van de activiteit en alternatieven op o.a.:

- (geo)hydrologische gesteldheid (grond- en oppervlaktewater, kwaliteit en kwantiteit);
- bodemkundige gesteldheid;
- geomorfologische gesteldheid;
- vegetatie en fauna;
- landschap;
- cultuurhistorische (en archeologische) kenmerken;
- landbouw.

Een vergelijking van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van elk van de in beschouwing genomen alternatieven met de (autonome) ontwikkeling van het milieu moet in het MER worden opgenomen. Hierbij dienen ook de normen en streefwaarden van het milieubeleid te worden beschouwd.

Een overzicht van leemten in kennis en informatie die na de analyses van de milieu-effecten zijn overgebleven en die tot onvolledigheid leiden, moeten in het MER worden opgesomd, alsmede de redenen waarom deze leemten zijn blijven bestaan. Informatie die essentieel is voor het te nemen besluit mag niet ontbreken. De vastgestelde leemten kunnen worden gezien als onderwerpen van voortgaande studie en worden betrokken bij een in een later stadium door bevoegd gezag op te stellen evaluatieprogramma van de werkelijk optredende gevolgen voor het milieu.

In de samenvatting van het MER zullen de hoofdpunten moeten worden gepresenteerd.

Vorm en presentatie van het MER. Het MER moet goed leesbaar zijn. De milieugevolgen van de voorgenomen activiteit en alternatieven zullen overzichtelijk en kernachtig moeten worden gepresenteerd. Achtergrondgegevens kunnen in bijlagen worden opgenomen.

3. PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Artikel 41j, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

De provincie Gelderland heeft in haar Industriezandwinningsplan (IZP) 1^e fase de locatie Geertjesgolf aangewezen als winlocatie voor industriezand, welke voor de periode 1993-2005 de helft van de produktie-taakstelling van de Provincie moet realiseren, te weten 2,5 miljoen ton industriezand per jaar. Daarnaast moet een goede (her)inrichting worden gegarandeerd.

Voor de vaststelling van dit plan, een m.e.r.-plichtig besluit volgens het Besluit m.e.r., Bijlage C, activiteit 16.1., is op grond van de overgangsregeling in 1987 ontheffing van de m.e.r.-plicht gevraagd aan de betreffende Minister. Deze ontheffing is verleend. Door verschillende personen/instanties is echter beroep aangetekend tegen de ontheffingverlening. Als gevolg van een vormfout tijdens deze procedure is op 18 september 1989 door de Afdeling geschillen van bestuur van de Raad van State de ontheffing vernietigd. Dit houdt in dat het IZP 1^e fase als besluit van de Raad van State weliswaar rechtsgeldig is, maar niet kan worden geëffectueerd.

De Provincie zal duidelijk moeten maken op welke wijze de aanwijzing van de H1-locatie alsnog zal worden bekrachtigd.

In het MER moet worden beschreven wat de gevolgen zijn van deze proceduregang voor de voortgang van de besluitvorming.

Uit het MER moet duidelijk worden op welke wijze en over welke periode de initiatiefnemer denkt te kunnen bijdragen aan de door de Provincie op zich genomen produktietaakstelling. Hierbij is het van belang inzicht te geven in het zandvoorkomen, met name de geologische opbouw van het gebied en de samenstelling daarvan. Ook dient te worden ingegaan op de aanwezige kleilaag en de wijze waarop deze zal worden verwijderd. Aangegeven moet worden van welke (tijd)fasering wordt uitgegaan en hoe hierbij wordt ingespeeld op de herinrichting. Tevens moeten de mogelijkheden tot tussentijdse bijstellingen en tijdsgeedeeltelijke realisering van de nabestemming worden aangegeven.

De locatie Geertjesgolf ligt in de gemeenten Beuningen en Druten. Beide gemeenten dienen haar bestemmingsplan aan te passen ten behoeve van de ontgronding en herinrichting van het gebied.

De gemeente Beuningen staat een nabestemming voor waarbij ervan wordt uitgegaan dat het element water een positieve bijdrage kan leveren aan de stedebouwkundige inrichting van gebieden.

De gemeente Druten streeft met betrekking tot de herinrichting van de plas naar een nabestemming waarbij een samenhang tot stand komt met de omgeving en wil daarom de regionale ontzanding "de Uivermeertjes" en de ontzandingsplas "de Ganzenkuil" bij de herinrichtingsplannen

betrekken. De nabestemming zal gericht moeten zijn op natuurbouw en (extensieve) recreatie.

In het MER zal moeten worden beschreven op welke wijze de initiatiefnemer bij de herinrichting zal uitgaan van de verschillende uitgangspunten van de gemeenten Beuningen en Druten. Hierbij dienen ook de provinciale uitgangspunten met betrekking tot dit gebied te worden betrokken. Volgens het streekplan namelijk wordt geen grootschalige woningbouw voorzien bij de gemeente Beuningen, noch is er sprake van een beleid gericht op (grootschalige) recreatie bij de gemeente Druten.

In de startnotitie is sprake van de aanleg van een beladingshaven in de Winssensche Waard. Deze uiterwaard is opgenomen in het conceptontwerp Beleidsplan Uiterwaarden. In dit plan staat vermeld dat in deze waard natuurontwikkeling mogelijk/gewenst is, dat het natuurlijk reliëf moet worden behouden en dat agrarisch gebruik moet worden afgestemd op natuurwaarden en tevens gericht moet zijn op het behoud en de ontwikkeling van natuurwaarden. Tevens is vermeld dat in de omgeving van Deest een geschikte haven dient te komen ten behoeve van de toekomstige binnendijkse zandwinlocatie.

Uit het MER zal duidelijk moeten worden in hoeverre localisering van de beladingshaven alleen mogelijk is in de Winssensche Waard en/of alternatieve locaties voor handen zijn¹. Daarnaast moet de voorgestane omvang worden beargumenteerd, waarbij ook de invloed van mogelijke alternatieve beladingssystemen dient te worden besproken, en moet worden aangegeven in hoeverre het mogelijk is de bestaande natuurwaarden zoveel mogelijk te ontzien (zie ook paragraaf 4.2 van dit advies met betrekking tot het zogeheten meest milieuvriendelijk alternatief).

Op dit moment heeft in een gedeelte van het te ontgronden gebied een regionale ontgronding plaats. Volgens informatie die tijdens het locatiebezoek werd verstrekt, is in de vergunning voor deze ontgronding opgenomen dat de gevormde plas de bestemming natuur moet krijgen. In het MER moet worden aangegeven in hoeverre deze bepalingen door de nieuwe vergunninghouder zullen worden overgenomen of dat er een nieuwe vergunning voor het totale gebied van kracht zal worden, dus inclusief de regionale winning.

Ook zal het MER inzicht moeten geven in de wijze waarop het toekomstig beheer zal gaan plaatsvinden en welke instantie(s) de verantwoordelijkheid zullen hebben voor de uiteindelijke invulling van de voorgestane (her)inrichting van het gebied. Wat is de (economische) haalbaarheid van de inrichtingsvarianten?

1 Zie ook inspraakreacties 1, 5, 8, 11, 13, 16, 18, 20 en 23, bijlage 4.

4. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen"*.

In het MER moeten de voorgenomen activiteit en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven worden beschreven en uitgewerkt. De initiatiefnemer kan in het MER al een voorkeur uitspreken voor één van deze alternatieven. Daarnaast is het ook mogelijk dat het MER volstaat met de presentatie van een aantal gelijkwaardige alternatieven. De keuze uit één van deze alternatieve oplossingen wordt in ieder geval gemaakt in de vergunningaanvraag die te zamen met het MER zal worden ingediend bij het bevoegd gezag.

4.1 De voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit is de keuze van de initiatiefnemer uit alternatieve mogelijkheden voor het bereiken van het doel. Deze activiteit is opgebouwd uit een aantal deelactiviteiten: afgraving van de bovengrond en diepte-ontgroning, aanleg van de beladings/vluchthaven, sorteren/zeven, afvoer en opslag van zand en klei, ontsluiting van de ontgrondingsplas en de beladings/vluchthaven, inrichting en beheer van de gevormde ontgrondingsplas en aangelegde beladings/vluchthaven.

Bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit dient aandacht te worden besteed aan de volgende aspecten:

- de beoogde locatie (zowel voor de ontgrondingsplas als voor de beladingshaven): de ligging ten opzichte van bewoningskernen, agrarische bedrijven, wegen, waterlopen, natuurgebieden en recreatiegebieden;
- omschrijving van de deelactiviteiten: afgraving, opslag, transport en bestemming van kleilaag en de ontzanding zelf (inclusief de aanleg van de beladingshaven), sorteren en zeven, herinrichting en mogelijke afgeleide activiteiten;
- het maken van een ontwerp/inrichtingsschets met waterdiepten, vorm van het wateroppervlak, aanduiding van ligging, omvang en aard van de recreatieve zone en/of van de zone met mogelijkheden voor natuurontwikkeling/of van de zone met mogelijkheden tot stedenbouw;
- beschrijving van de ligging, ontsluiting en (her)inrichting van de beladingshaven;
- aanduiding van het tracé van de transportband;
- de werken en werkzaamheden in de uitvoeringsfase zoals (grond)waterbeheersing, ontsluiting, afgraving van de kleilaag;

- aanduiding van het wintempo, fasering en beëindiging van de afgraving, evenals mogelijkheden tot bijstelling;
- fasering van nieuwe bestemmingen tijdens en na de zandwinning.
- de bruto- en netto-omvang van de alternatieven, onderverdeeld naar gedeelte bestaande uit water, en gedeelte bestaande uit land;
- het gebruik en beheer van de nieuwe bestemmingen; wie is verantwoordelijk voor een juiste afwerking en het beheer van de plas en de nieuw verkregen natuur-, recreatie- en/of woongebieden; wat is de financiële haalbaarheid van de alternatieven, en op welke wijze denkt men deze plannen te realiseren?

4.2 Alternatieven

Locatie-alternatieven

In het MER moet de keuze van de locatie Geertjesgolf worden beargumenteerd en worden vergeleken met de andere locaties die in beeld zijn geweest. Hierbij kan worden volstaan met globale beschrijvingen, waarbij gebruik kan worden gemaakt van de informatie die verzameld is in het kader van de keuzeafweging in het IZP. Deze informatie zou door de Provincie moeten worden aangedragen. Met name zal moeten worden ingegaan op de milieuhygiënische aspecten en de rol die zij hebben gespeeld bij de keuzeafweging.

Uitvoerings-alternatieven en inrichtingsalternatieven

Uitvoerings- en inrichtingsalternatieven/varianten dienen in het MER nader te worden uitgewerkt. Varianten op de bovengenoemde deelactiviteiten kunnen worden gezien als bouwstenen, waarmee verschillende alternatieven kunnen worden samengesteld.

Bij de uitwerking van de alternatieven moet worden bedacht dat de inrichting van de locatie voor ontgroning/havenaanleg niet enkel wordt bepaald door de gebiedskenmerken, maar ook in hoge mate door de wijze van uitvoering. Deze uitvoeringswijze wordt op haar beurt weer sterk bepaald door inrichtingseisen die voortvloeien uit de aard van de nabestemming.

De volgende aspecten dienen voor de bovengenoemde bouwstenen te worden uitgewerkt:

- De begrenzing, vorm en omvang van de ontgrondingsplas;
- De localisering, begrenzing, omvang en functie (overslag, opslag) van de haven;
- Plaats van de winning van zand uit specie; wijze en plaats van opslag (depot, terugstorten, directe afvoer). Welke hoeveelheden industriezand, ophoogzand, klei en teelaarde worden gewonnen en in hoeverre worden deze eventueel tijdelijk opgeslagen en daarna afgevoerd dan wel voor de herinrichting gebruikt of teruggestort in de plas?

- De opslag, afvoer (per band of per as, bestemming) en het gebruik van de kleilaag, wijze van afgraven (droog/nat)²].
- De locatie en³ omvang van de sorteer- en zeefinrichting en eventueel grindkraker³; motivering van de situering nabij de plaats van de winning dan wel bij de beladingshaven.
- Alternatieven voor het transport van specie en klei naar de haven. Het tracé van de transportband en de ligging, omvang en ontsluiting van de beladingshaven; ontsluiting van de ontgrondingsplas.
- Mitigerende maatregelen om geluid- en stofemissie naar de omgeving te reduceren en verkeersoverlast tegen te gaan (geluidwallen, overdekken transportband, afscherming overslagpunten, ontsluiting buiten bewoningskernen om).
- Fasering van de ontgroning en mogelijke gedeeltelijke realisering van de nabestemming:

Herinrichtingsalternatieven

Door de initiatiefnemer is in de startnotitie een aantal herinrichtingsalternatieven beschreven, waarbij geen voorkeur is uitgesproken. Deze alternatieven zullen in het MER moeten worden uitgewerkt. Hierbij dient ook de herinrichting van de beladings/vluchthaven te worden betrokken.

De herinrichting bestrijkt een aantal fasen, de aanleg/inrichtingsfase, het beheer en het gebruik van de nieuwe bestemming, die gedeeltelijk samenvallen met de uitvoering van de ontgroning.

Voordat met de uitvoering van de ontgroning wordt begonnen moet duidelijkheid bestaan over de gewenste nabestemming, opdat hier al bij de uitvoering rekening mee kan worden gehouden. In het MER moet de mogelijkheid om het principe "werk met werk maken" toe te passen bij de herinrichting voor de ontgrondingsplas en de beladings/vluchthaven worden aangeduid.

Ook is het van belang om vooraf zekerheid te hebben wie of welke instanties zorg zullen dragen voor de realisering van de herinrichting en op welke wijze de financiering zal plaatsvinden, zodat de voorgestane inrichting ook doorgang zal hebben.

Bij de beschrijving van de herinrichtingsalternatieven zijn de volgende aspecten voor zover die nog niet zijn besproken bij de inrichtings- en uitvoeringsalternatieven van belang:

- (Wisselende) diepte, talud en vorm van de ontgroning, relatie diepte-oppervlak;
- De aard van de nabestemming en de localisering en omvang van de verschillende structuren zoals woonzônes, eilandjes in de plas, recreatiezônes, parkeervoorzieningen, e.d. Ligging van deze structuren ten opzichte van bewoningskernen, natuurgebieden e.d.

2 Zie ook inspraakreacties 7 en 9, bijlage 4.

3 Zie ook inspraakreacties 4 en 23, bijlage 4.

- Benodigde infrastructuur ten behoeve van de ontsluiting van de nieuwe bestemming;
- Maatregelen om natuurgebieden af te schermen van woon- en recreatiegebieden;
- Inpassingsmogelijkheden in de bestaande landschapsstructuur.

Het nul-alternatief

Het nul-alternatief, dat wil zeggen het niet doorgaan van de voorgenomen activiteit, dient altijd in het MER te worden beschouwd. Zij dient als referentiekader voor de vergelijking van de verschillende alternatieven.

In dit geval is sprake van de gedeeltelijke uitvoering van de taakstelling die de Provincie Gelderland op zich heeft genomen en derhalve is het niet doorgaan van de activiteit niet als reëel alternatief te beschouwen.

Bij het nul-alternatief dienen de autonome ontwikkelingen te worden beschreven, zoals die uit de verschillende ruimtelijke plannen kunnen worden afgeleid.

Het alternatief met de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu

Ingevolge de Wabm dient in ieder geval het alternatief te worden beschreven waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast (artikel 41j, lid 3). Dit alternatief kan een combinatie zijn van uitvoerings- en inrichtingsvarianten, waarbij zoveel mogelijk de vanuit milieu-oogpunt in brede zin belangrijke aspecten worden ontzien, of zo mogelijk worden verbeterd (meerwaarde). De Commissie hecht eraan hier ook het toekomstig gebruik en beheer bij te betrekken.

In concreto zal dit alternatief kunnen bestaan uit die uitvoering en herinrichting van de ontgronding(splas) die de minste schade toebrengt aan het milieu, c.q. de beste ontwikkelingsmogelijkheden biedt voor wat betreft technische natuurbouw. Voor de nabestemming kan worden uitgegaan van een inrichting die een goed ecologisch systeem oplevert, waarbij een inrichting als natuurgebied niet uitgesloten moet worden.

Bij de invulling van het meest milieuvriendelijke alternatief kan onder andere worden gedacht aan het treffen van mitigerende maatregelen met betrekking tot de transportband: overdekking tegen stofhinder, het plaatsen van geluidwallen, het afschermen van de overslagpunten. Voor wat betreft de beladingshaven kan de localisering en omvang onderzocht worden en ook de nabestemming (opvulling en herinrichting tot uiterwaard, maar bij voorkeur het creëren van een "wilde rivierarm" waarmee een meerwaarde wordt verkregen).

Met betrekking tot natuurontwikkeling moet worden onderzocht of het mogelijk is de afgraving op te leveren met onder andere enkele lagunes, die niet in verbinding staan met de oevers. Bij een keuze voor een accent op natuurontwikkeling zou (bij gedeeltelijke opvulling van

de plas) ook gedacht kunnen worden aan een zekere compartering, waardoor surfen in het gehele gebied onaantrekkelijk wordt.

EERDER GENOMEN EN TE NEMEN BESLUITEN

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

In het MER moet worden vermeld ten behoeve van welk(e) besluit(en) het MER is opgesteld en dienstig kan zijn en door wie of welke overheidsinstanties deze besluiten zullen worden genomen. Tevens dient te worden beschreven volgens welke procedure (met eventuele coördinatie) en tijdsplan dit geschiedt en welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel of informeel betrokken zijn. Voorts dient te worden vermeld welke ter zake doende overheidsbesluiten reeds zijn genomen en welke openbaar gemaakte beleidsbesluiten reeds zijn genomen en welke openbaar gemaakte beleidsvoornemens beperkingen kunnen opleggen of randvoorwaarden stellen aan de betreffende besluiten waarvoor het MER is opgesteld, dit onder vermelding van de status van deze besluiten (hardheid; hoe lang geleden genomen).

Met name zal aandacht moeten worden besteed aan de procedure met betrekking tot de locatiekeuze. De status van het IZP 1^e fase moet worden beschreven. De gevolgen van de nu bestaande situatie, waarbij de ontheffing is vernietigd, voor de nog te nemen besluiten dienen in het MER te worden beschreven.

Om inzicht te krijgen in de randvoorwaarden voor dit besluit dient in het MER aandacht te worden besteed aan onder andere de volgende documenten en beleidsvoornemens:

- De relevante wetgeving terzake (Ontgrondingenwet, Wet Geluidhinder, Wet Bodembescherming, Hinderwet, Wet op de ruimtelijke ordening, Rivierenwet, etc.);
- Nota's met betrekking tot het ontgrondingsbeleid (UDP-nota, landelijke beleidsnota "Geground Ontgronden", "Industriezandwinningsplan Gelderland 1e fase", etc.);
- Documenten die randvoorwaarden stellen aan het te nemen besluit (Nota Landelijke Gebieden; Structuurschets voor de landelijke gebieden, Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud, in het bijzonder in hoeverre in voorgaande selectiefasen rekening is gehouden met de beleidscategorieën aardwetenschappelijk waardevolle gebieden, uiterwaarden bijvoorbeeld Plan Ooievaar, waardevolle agrarische cultuurlandschappen, beekdalen en weidevogelgebieden, Structuurschema Openluchtrecreatie, Structuurschema Drink- en Industriewatervoorziening, Structuurschema Landinrichting, Indicatief Meerjarenprogramma Milieubeheer, Streekplan Midden-Gelderland, Nota "Uiterwaarden: behoud waar nodig, ontwikkeling waar mogelijk", concept-ontwerp Beleidsplan Uiterwaarden, Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan (TROP), Oppervlaktewaterkwaliteitsplan Gelderland,

Grondwaterplan Gelderland, Provinciale Verordening Grondwaterbeschermingsgebieden, Provinciaal Milieuhygiënisch Beleidsplan, bestemmingsplan(nen) betreffende gemeente(n), etc.).

Evenzeer dient te worden aangegeven welke besluiten in een later stadium nog zullen (moeten) worden genomen in het betreffende studiegebied en daar buiten, teneinde het project ten uitvoer te kunnen brengen. Hierbij dient onderscheid te worden gemaakt tussen besluiten betreffende de herinrichting en besluiten betreffende het beheer van het residu. Tevens dient het belang van het besluit in de context van de ruimtelijke kwaliteit en uitvoerbaarheid van het project te worden geschetst. Bijvoorbeeld, indien een investeringsbeslissing wordt nagelaten: welke consequenties vloeien hieruit voort? Verder dient te worden aangegeven waar bovenbedoelde besluiten dienen te worden vastgelegd: in vergunningen, bestemmingsplannen, dan wel in nog op te stellen privaatrechtelijke overeenkomsten. Eén en ander betreft met name de investeringen met betrekking tot de inrichting en het beheer van de zandwinplas alsmede de kosten van een eventuele aanpassingsinrichting, die conform het IZP 1e fase, in beginsel ten laste zullen komen van de ontzanders.

6. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU WAARBIJ IN- BEGREPEN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELING VAN DAT MILIEU

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

De beschrijving van de bestaande toestand van het milieu en de volgens vigerende plannen te verwachten (autonome) ontwikkelingen indien de activiteit niet wordt ondernomen (nul-situatie), dient als referentiekader voor de beoordeling van de gevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven. De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied dient in het MER te worden beschreven voor zover dit van belang is voor de te verwachten gevolgen van de voorgenomen activiteit en de diverse alternatieven en varianten. De inventariserende beschrijving van het studiegebied dient, gezien de problematiek van de locatiekeuze, ook elementen van vergelijking van waarden (zeldzaamheid, soortenrijkdom, vervangbaarheid) te omvatten. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met geplande en lopende ingrepen en met potentiële gebruiksmogelijkheden en functies op de langere termijn (reserveringen).

Het is van belang de inventarisatie van het studiegebied zo te presenteren dat de schaal van de kaarten in overeenstemming is met de weer te geven details. Voor de locatiebeschrijving kan gebruik worden gemaakt van de geologische-, bodem- en grondwaterkaarten 1:50.000, het archief van grondwaterstanden, het meetnet grondwaterkwaliteit en van het onderzoek naar vegetatie, landschap, landbouw en vogels e.d. ten behoeve van het IZP door de provincie.

Als studiegebied kan worden aangemerkt de winlocatie met directe omgeving en de aangrenzende gebieden die door de voorgenomen activiteit of de alternatieven kunnen worden beïnvloed. Per milieu-aspect (bodem, grondwater, geluidhinder, e.d.) zal de omvang van het beïnvloedingsgebied verschillen; de beschrijving dient het gehele gebied te omvatten, waar meetbare of bespeurbare veranderingen in de toestand van het milieu kunnen worden verwacht ten gevolge van de voorgenomen activiteit inclusief de alternatieve oplossingen. Gebieden die belangrijke waterhuishoudkundige of ecologische relaties hebben (fourageer-, rustgebieden e.d.) met het directe beïnvloedingsgebied rondom de locatie dienen ook tot het studiegebied te worden gerekend⁴].

4 Zie ook inspraakreacties 3 en 4, bijlage 4.

Gevoelige objecten (waarvoor gevoelig?) in de omgeving dienen onder vermelding van aard, omvang, aantal, plaats en afstand tot de winlocatie te worden aangegeven op kaart. Gevoelige objecten kunnen zijn:

- woningen en overige gebouwen;
- gebieden waar (oever)grondwater wordt gewonnen met de bijbehorende beschermingszones⁵; land- en tuinbouwgewassen;
- vegetaties en levensgemeenschappen in natuurgebieden;
- cultuurhistorische, recreatieve en landschappelijk waardevolle objecten.

Bij de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu en de ontwikkelingen daarvan zal het MER, voor zover relevant en van belang voor de beslissingen, aandacht moeten besteden aan de volgende aspecten:

abiotische kenmerken:

- bodem: opbouw, typen, eigenschappen (o.a. vochthoudend vermogen), kwaliteit, grondwatertrappen;
- geologie: met name de opbouw van de holocene afzettingen;
- geohydrologie en -chemie: geohydrologische opbouw, geohydrologische parameters (doorlaatvermogen, weerstanden), grondwaterstijghoogten en -fluctuaties, isohypsenkaarten, grondwaterkwaliteit (macroparameters, zoals chloridegehalte, nitraatgehalte etc.);
- oppervlaktewater:
 - rivierwater: peilen, peilfluctuaties, diepten, breedtes kwaliteit en schommelingen in kwaliteit;
 - polderwater: peilen, peilfluctuaties en kwaliteit en schommelingen in kwaliteit van weteningen en sloten;
- relatie oppervlaktewater-grondwater:
 - rivier-grondwater: bodemweerstand;
 - polderwater-grondwater: drainageweerstanden, kwel- en infiltratiegebieden en -hoeveelheden;

Waar dit van betekenis is dient het verloop van de kwaliteiten in de afgelopen jaren te worden beschreven, alsmede de invloed van kenbare toekomstige ontwikkelingen.

biotische kenmerken:

- vegetatie in de te onderscheiden deelgebieden; regionale en (inter)nationale betekenis; relaties met kwaliteit van oppervlaktewater en betekenis van kwel;
- ornithologisch belang van deelgebieden op regionale, (inter)nationale schaal als fourageer-, rust-, broed-, rui gebied, e.d.;
- soortenrijkdom; zeldzame soorten;
- ecologische relaties tussen deelgebieden en biotopen;

5 Zie ook inspraakreacties 3 en 19, bijlage 4.

